

ปกิณกะ

สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ: รายงานการประเมินผลการใช้นิทาน ของผู้ปกครองและครูปฐมวัยต่อพัฒนาการเด็กออทิสติก

ปรารภนา รัตนถิรวรรณ,วท.ม.*, จารุพัชร ฉลาดแพทย์, สส.ม.*,จันทรา พิระขจร**

การพัฒนาสื่อสำหรับเด็กออทิสติกชุด “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” เป็นชุดหนังสือนิทานที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษและสอดคล้องกับทฤษฎีส่งเสริมพัฒนาการกลุ่มโรคออทิสติก ได้มุ่งประโยชน์เพื่อช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตที่จำเป็นสำหรับเด็กออทิสติก โดยกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ ได้แก่ ผู้ปกครองครู หรือผู้ดูแลเด็กออทิสติกทั่วประเทศ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการผลิตสื่อสำหรับเด็กออทิสติกหลากหลายประเภท เช่น สื่อออนไลน์ ของเล่นส่งเสริมพัฒนาการ แต่นิทานยังคงเป็นสื่อหนึ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านภาษา การใช้ภาษา การเรียนรู้ การดำรงชีวิตประจำวัน และช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เล่าและเด็ก สามารถเป็นตัวเชื่อมความผูกพันที่ดีระหว่างพ่อแม่หรือผู้ดูแลกับเด็กได้¹ การตรวจพบและดูแลบำบัดด้วยวิธีการกระตุ้นและฝึกพัฒนาการ ช่วงวัยตามกระบวนการบำบัดทางการแพทย์และทีมสหวิชาชีพตั้งแต่เนิ่น ๆ ร่วมด้วยการเล่านิทานและอ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำทุกวัน

สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ดีโดยลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยก่อน 5 ปี เพราะจะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพให้เด็กสามารถพึ่งพาตนเองเมื่อโตขึ้นและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้² สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ครูปฐมวัยมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสุนทรียศาสตร์ รวมถึงพัฒนาการด้านสติปัญญาและภาษา³ งานศึกษานี้ สื่อนิทานสำหรับเด็กออทิสติกชุด “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” นี้ เป็นความร่วมมือกันระหว่างสถาบันราชานุกูล มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก และบริษัทแปลนฟอคิดส์ จำกัด โดยได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ปี 2564 เพื่อสามารถใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในด้านภาษาและทักษะการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กออทิสติก และสามารถเป็นสื่อที่ครอบครัวหรือครูสามารถนำไปใช้ได้จริง

*สถาบันราชานุกูล **นักเขียนอิสระ

ติดต่อผู้พิมพ์ email: jibfarine@gmail.com

“สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” เริ่มจากชั้นพื้นฐานและเพิ่มความซับซ้อนเป็นขั้นย่อย ๆ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่าง การรับรู้ด้านอารมณ์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยใช้การนำเสนอผ่านภาพประกอบสวยงาม ดึงดูดความสนใจ รายละเอียดชัดเจน ไม่ซับซ้อน เนื้อเรื่องอ่านเข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เหมาะสมสำหรับการรับรู้ของเด็กออทิสติก ผ่านการสร้างสรรค์โดยคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญในแวดวงหนังสือสำหรับเด็ก พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะและการอบรมกระบวนการใช้สื่อโดยนักวิชาการปฐมวัย เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้าน สถานศึกษา และสถานพยาบาล ซึ่งมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม ภาษา และอารมณ์แก่เด็กได้ โดย“สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” มีกระบวนการสร้างสื่อ ดังนี้

- 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญภาคส่วนต่าง ๆ คัดเลือกประเด็นและกำหนดเค้าโครงเนื้อหา
- 2) นักเขียนนิทานและวรรณกรรมเด็ก ร่างต้นฉบับหนังสือนิทานตามเค้าโครงที่กำหนด
- 3) นักวาดภาพนิทานวาดต้นร่างเพื่อนำไปทดลองใช้จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ **แปร่งพินกันเถอะมูมู** เน้นฝึกทักษะการแปร่งพิน **มูมูกินได้** เน้นฝึกทักษะการรับประทานอาหาร **มูมูพูดได้นะ** เน้นฝึกทักษะสังคม เรื่อง การสวัสดี ขอบคุณ **มูมูเล่นบล็อก** เน้นฝึกทักษะการเล่น **มูมูมังกรไฟฟู** เน้นฝึกทักษะการควบคุมอารมณ์ **มูมูมีความสุขจัง** เน้นฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น
- 4) ทดลองใช้สื่อกับกลุ่มอาสาสมัครซึ่งเป็นผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำนวน 30 คน
- 5) นำผลจากการทดลองใช้สื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิและคณะผู้วิพากษ์จากภายนอกพิจารณาผลจากการทดลองใช้ และยืนยันข้อเสนอปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แก่นักเขียนและนักวาดนิทาน

ปรับแก้ แล้วจัดทำแบบสมบูรณ์ 6) จัดพิมพ์นิทานขนาด 9x9 นิ้ว ทั้ง 6 เรื่อง

กระบวนการรวบรวมข้อมูลการนำสื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษไปใช้ ประกอบด้วย

- 1) ผู้ปกครองและครูลงทะเบียนเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” จำนวน 1 วัน ณ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต เพื่อลงทะเบียนรับสื่อนิทาน แนะนำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชุดนิทาน และแนวทางการประเมินผลรายสัปดาห์
- 2) ผู้ปกครองและครูนำชุดนิทานสื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ ไปใช้กับบุตรหลานออทิสติกที่บ้าน/โรงเรียน จำนวน 8 สัปดาห์หลังจากการอบรมความถี่ไม่น้อยกว่า 5 วันต่อสัปดาห์
- 3) ทีมผู้ดำเนินโครงการติดตามผลการใช้สื่อทุกวันอาทิตย์ของแต่ละสัปดาห์ โดยให้ผู้ปกครองและครูตอบแบบประเมินผลการเรียนรู้ชุดนิทาน “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน ประเมินผลออนไลน์
- 4) หลังจากผู้ปกครองและครูนำชุดนิทานไปใช้สอนเด็กที่บ้าน/โรงเรียนครบ 8 สัปดาห์แล้ว จึงกลับมาเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “หนังสือสื่อพิเศษ พัฒนาเด็กพิเศษได้อย่างไร” ผ่านทางช่องทางสื่อออนไลน์
- 5) ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองและครูที่มีต่อชุดนิทานรายเรื่อง โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้หนังสือชุด “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กออทิสติก ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน ประเมินผลออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบประเมินผลการเรียนรู้หนังสือชุด “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” ออกแบบเครื่องมือโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล ดร.สุนันทา ขลิบทอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นที เชียงชนะ จากวิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล จัดทำแบบ

ประเมินเป็นรูปแบบออนไลน์โดย จันทรา พิระขจร และคณะ จากบริษัทแพลน ฟอร์ คิตส์ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้ปกครองและครูปฐมวัย ประกอบด้วยข้อความจากนิทาน 6 เรื่อง รวม 31 ข้อ คะแนนเต็ม 62 คะแนน โดยมีเกณฑ์คะแนน ได้แก่ 2 = ปฏิบัติได้ถูกต้อง 1 = ปฏิบัติได้ถูกต้อง โดยการกระตุ้นเตือน 0 = ปฏิบัติไม่ถูกต้อง (แม้ว่าจะมีการกระตุ้นเตือน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดการประเมินผล ดังนี้ 1) ช่วงก่อนใช้สื่อ ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของเด็กพิเศษในกิจกรรมครั้งที่ 1 โดยใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้หนังสือชุด "สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ" 2) ช่วงระหว่างใช้สื่อ ทำแบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของเด็กพิเศษต่อเนื่องทุกสัปดาห์ โดยใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้ หนังสือชุด "สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ" 3) ช่วงหลังใช้สื่อ ทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใหญ่ที่มีต่อสื่อนิทานแต่ละเรื่อง โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ ในการใช้หนังสือชุด "สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ" เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กออทิสติก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

สรุปผลการนำ "สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ" ไปใช้ในกลุ่มผู้ปกครองและครูปฐมวัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

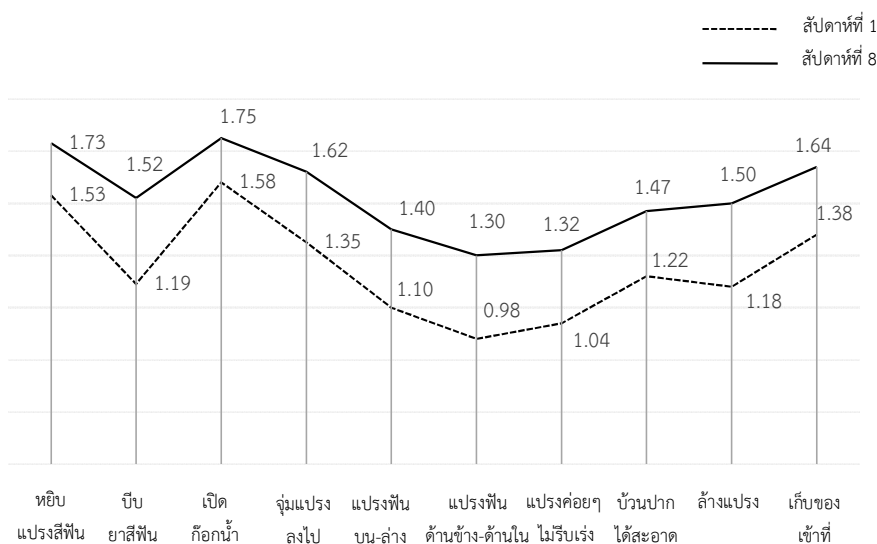
ผู้ตอบข้อมูลส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์เป็นครูที่ดูแลเด็กออทิสติก จำนวน 849 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 รองลงมาคือบิดามารดาของเด็กออทิสติกจำนวน 825 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 โดยเด็กออทิสติกที่ผู้ตอบข้อมูลดูแล พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 1,315 คน คิดเป็นร้อยละ 78.6 และเพศหญิง จำนวน 358 คน คิดเป็น ร้อยละ

21.4 เมื่อสอบถามข้อมูลพัฒนาการด้านภาษาจากผู้ตอบข้อมูลที่ดูแลเด็กออทิสติก พบว่า ส่วนใหญ่เด็กออทิสติกที่อยู่ในความดูแลไม่เคยได้รับการประเมินพัฒนาการด้านภาษา ร้อยละ 50 รองลงมาคือเด็กออทิสติกที่เคยรับการประเมินพัฒนาการด้านภาษา มีภาษาไม่เกิน 100 คำ ร้อยละ 34.2 และกลุ่มเด็กออทิสติกที่เคยรับการประเมินพัฒนาการด้านภาษา มีภาษาเกิน 100 คำ ร้อยละ 15.8 ด้านประสบการณ์ในการอ่านที่ผู้ปกครองและครูเคยอ่านหนังสือนิทานให้เด็กออทิสติกฟัง พบว่า ผู้ตอบข้อมูลส่วนใหญ่อ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังเป็นครั้งคราว 2-3 วัน / สัปดาห์ ร้อยละ 43.9 รองลงมาคือผู้ตอบข้อมูลที่อ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังนานๆ ครั้ง 2-3 ครั้ง / เดือน ร้อยละ 30 ผู้ตอบข้อมูลที่อ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังเป็นประจำเกือบทุกวัน ร้อยละ 17.8 และไม่เคยอ่านนิทานให้เด็กฟัง ร้อยละ 8.3

สรุปผลการเรียนรู้ของเด็กออทิสติก รายเรื่องจากการใช้สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ

เรื่องที่ 1 “แปรงฟันกันเถอะ มุมู”

กราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายเรื่องสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8

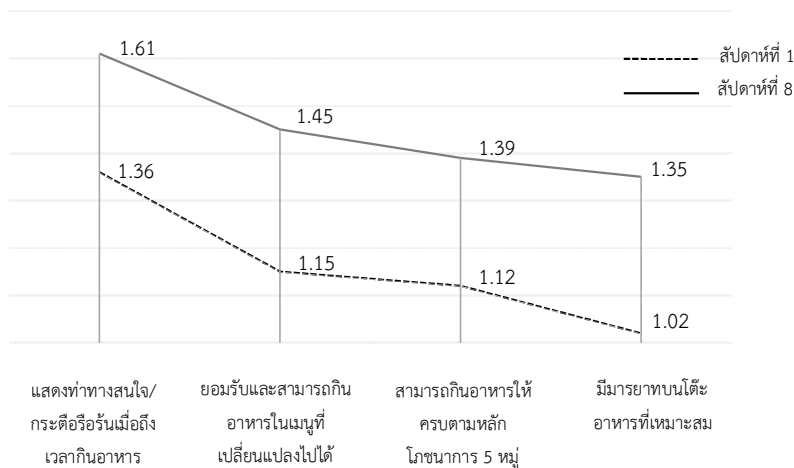

จากกราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายเรื่องตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 (สัปดาห์แรก) และสัปดาห์ที่ 8 พบว่า หลังจากมีการใช้ “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” เรื่อง “แปรงฟันกันเถอะ มุมู” มีความแตกต่างของคะแนนในช่วงดังกล่าวในลักษณะคู่ขนานอย่างเห็นได้ชัด โดยในสัปดาห์ที่ 8 พ่อแม่และครูประเมินการปฏิบัติของเด็กมีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 ในทุก ๆ รายข้อ ในสัปดาห์ที่ 8 ข้อการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เปิดก๊อกน้ำ (1.75 คะแนน) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ แปรงฟัน

ด้านข้าง ซ้าย-ขวา (1.3 คะแนน) แต่ยังคงสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ย 0.98 คะแนนเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนรายข้อ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 พบว่า โดยรวมเด็กที่เข้าร่วมโครงการมีแนวโน้มปฏิบัติตามรายข้อประเมินได้ก่อนแล้ว แต่การใช้สื่อนิทานเพิ่มเติมช่วยเสริมให้เด็กสามารถปฏิบัติได้ดีขึ้น ทั้งนี้ การที่ผู้ปกครอง/ครูมีสื่อที่ช่วยให้เด็กเข้าใจกระบวนการแปรงฟันได้เข้าใจและเป็นขั้นตอนที่เป็นรูปธรรมส่งผลให้เด็กสามารถปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเหมาะกับลักษณะและอาการเฉพาะของเด็กออทิสติก

เรื่องที่ 2 “มูมูกินได้”

กราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายเรื่องสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8

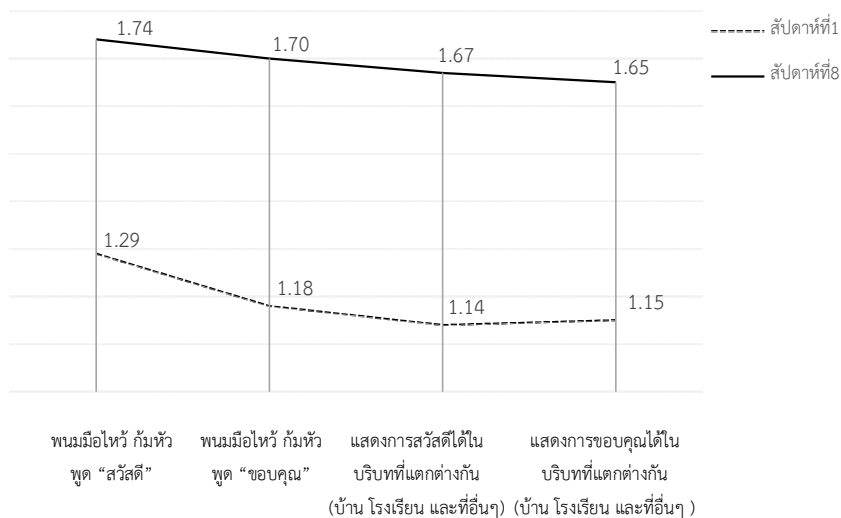

จากกราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย เรื่อง “มูมูกินได้” ผู้ปกครองและครูที่เข้าร่วมโครงการ มีความเห็นว่า หลังจากใช้ชุดนิทาน เด็กสามารถปฏิบัติได้โดยมีความแตกต่างของคะแนนแต่ละช่วง ซึ่งในสัปดาห์ที่ 8 ผู้ปกครองและครูประเมินการปฏิบัติของเด็กมีแนวโน้มดีขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 ในทุก ๆ รายข้อ ในสัปดาห์ที่ 8 ข้อการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสดงท่าทางสนใจ/กระตือรือร้นเมื่อถึงเวลารับประทานอาหาร (1.61 คะแนน) ค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด ได้แก่ มีมารยาทบนโต๊ะอาหารอย่างเหมาะสม (1.35 คะแนน) แต่ยังคงสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ย 1.02 คะแนนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะโดยทั่วไปของเด็กออทิสติก ที่ส่วนใหญ่จะไม่อยู่นิ่ง และมีปัญหาด้านการสื่อความหมายและทักษะทางสังคม ซึ่งผู้ปกครองหรือครูอาจใช้อาหารหรือความต้องการกินของเด็กมาปรับเป็นเงื่อนไขในการฝึกได้ เช่น ให้อร่อยก่อนเริ่มรับประทานอาหารเสริมแรงทางลบโดยการงดอาหารที่ชอบ เป็นต้น

เรื่องที่ 3 “สวัสดีครับ ขอขอบคุณครับ มุมุ่พูดได้นะ”

กราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายเรื่องสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8

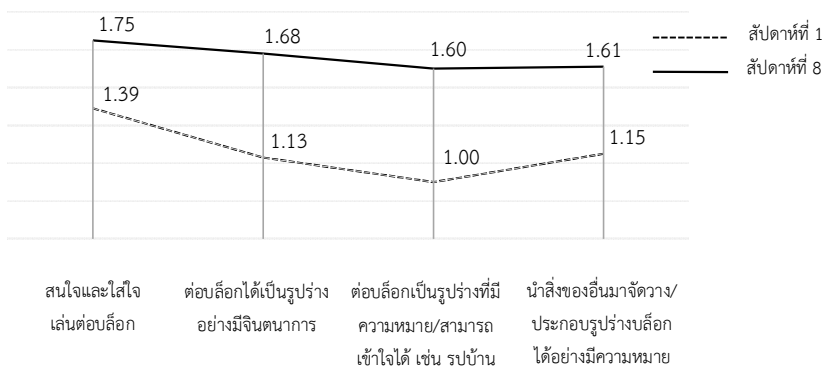

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8 ผู้ปกครองและครูที่เข้าร่วมโครงการ มีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับเล่มที่ 1 และ 2 โดยพบว่า หลังจากใช้ชุดนิทาน เด็กสามารถปฏิบัติได้ โดยมีความแตกต่างของคะแนนแต่ละช่วงอย่างชัดเจน ในสัปดาห์ที่ 8 ผู้ปกครองและครูประเมินการปฏิบัติของเด็ก พบว่ามีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าสัปดาห์

ที่ 1 ในทุก ๆ รายข้อ ซึ่งการพนมมือไหว้ ก้มหัว พูต “สวัสดี” เป็นหัวข้อที่เด็กสามารถทำได้ดีขึ้น แตกต่างจากสัปดาห์ที่ 1 มากที่สุด ในสัปดาห์ที่ 8 ข้อการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พนมมือไหว้ ก้มหัว พูต “สวัสดี” (1.74 คะแนน) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ แสดงการขอบคุณได้ในบริบทที่แตกต่างกัน (บ้าน โรงเรียน และอื่นๆ)

เรื่องที่ 4 “มูมู่เล่นบล็อก”

กราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายเรื่องสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8

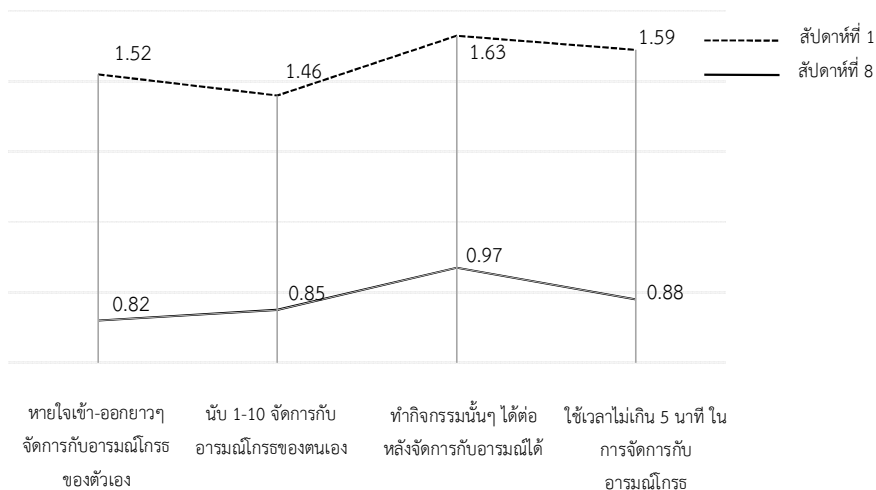

สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ เรื่อง “มูมู่เล่นบล็อก” เน้นเรื่องจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์จากการใช้ของเล่นภายในบ้านมาต่อยอดเป็นการเรียนรู้แก่เด็กออทิสติกได้อย่างดี เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8 ผู้ปกครองและครูที่เข้าร่วมโครงการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลังจากใช้ชุดนิทาน เด็กสามารถปฏิบัติได้ โดยมีความแตกต่างของคะแนนแต่ละช่วงอย่างชัดเจน ซึ่งในสัปดาห์ที่ 8 ผู้ปกครองและครูประเมินการปฏิบัติของเด็กมีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 ในทุก ๆ รายข้อ เด็กสามารถต่อบล็อกเป็น

รูปร่างที่มีความหมาย/สามารถเข้าใจได้ เช่น รูปบ้าน รูปรถ ได้ดีขึ้นกว่าสัปดาห์ที่ 1 อย่างเห็นได้ชัด (สัปดาห์ที่ 1 = 1.00 สัปดาห์ที่ 8 = 1.60) ในสัปดาห์ที่ 8 ข้อการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สนใจและใส่ใจเล่นต่อบล็อก (1.75 คะแนน) พบว่า สื่อนิทานเป็นตัวช่วยในการทำให้เด็กมีความสนใจเล่นอย่างมีจินตนาการมากขึ้น ทั้งนี้ผู้ปกครองหรือครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ไม่จำกัดกรอบการเล่นของเด็ก รับฟังและส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่นร่วมกับผู้อื่นในครอบครัว/โรงเรียน

เรื่องที่ 5 “มูมู่กับมังกรไฟฟู”

กราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายเรื่องสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8

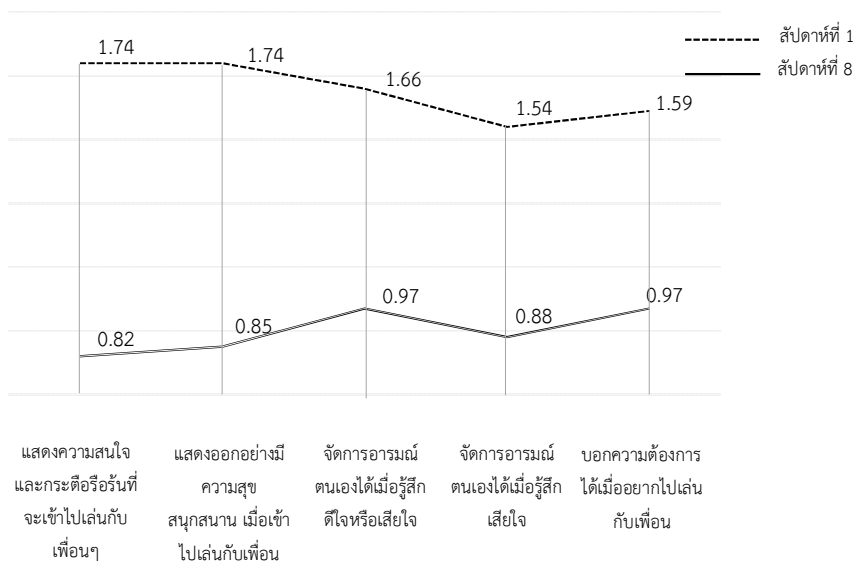

สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ เรื่อง “มูมู่กับมังกรไฟฟู” เน้นฝึกทักษะการควบคุมอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญและค่อนข้างทำได้ยากในเด็กออทิสติก เนื่องจากอุปสรรคสำคัญที่มาพร้อมโรคออทิสติก คือ ความบกพร่องทางการสื่อความหมาย ทำให้เด็กไม่สามารถบอกเล่าอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ รวมทั้งไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้ปกครองหรือครูต้องการสื่อสารหรือบอก ส่งผลต่อการแสดงออกทางอารมณ์ที่ควบคุมได้ยาก และอาจกลายเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1

และสัปดาห์ที่ 8 ผู้ปกครองและครูที่เข้าร่วมโครงการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลังจากใช้ชุดนิทาน เด็กสามารถปฏิบัติได้ โดยมีความแตกต่างของคะแนนแต่ละช่วงอย่างชัดเจนเช่นเดียวกันสื่อเรื่องอื่นและมีช่วงความต่างของคะแนนค่อนข้างกว้าง ในสัปดาห์ที่ 8 ข้อการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้ต่อหลังจัดการอารมณ์ได้ (1.63 คะแนน) ในขณะที่ในสัปดาห์ที่ 1 มีความเห็นเฉลี่ยว่าสามารถทำได้ในระดับ 0.97 เท่านั้น

เรื่องที่ 6 “มูมู่มีความสุขจัง”

กราฟแสดงภาพรวมการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายเรื่องสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8

สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ เรื่อง “มูมู่มีความสุขจัง” เน้นเรื่องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยดึงเอาการเล่นกับเพื่อนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นมาเป็นหลักในการเชื่อมโยงเรื่องราวให้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากที่สุด เด็กออทิสติกมีความบกพร่องทางการสื่อความหมาย สื่อชุดนี้จะทำให้เด็กไม่สามารถบอกเล่าอารมณ์ความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้ การเริ่มต้นเล่นกับเพื่อน หรือการบอกสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจจึงเป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อนมากในเด็กกลุ่มโรคนี้

ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 8 ผู้ปกครองและครูที่เข้าร่วมโครงการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลังจากใช้ชุดนิทานนี้ เด็กสามารถปฏิบัติได้ โดยมีความแตกต่างในแต่ละช่วงอย่างชัดเจนเช่นเดียวกันสื่อเรื่องอื่น ซึ่งในสัปดาห์ที่ 8 ข้อการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แสดงความ

สนใจและกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเล่นกับเพื่อน และแสดงออกอย่างมีความสุขสนุกสนาน เมื่อเข้าไปเล่นกับเพื่อน (1.74 คะแนน) ในขณะที่ในสัปดาห์ที่ 1 มีความเห็นเฉลี่ยว่าสามารถทำได้ในระดับ 0.82 เท่านั้น

สรุปภาพรวมของการใช้สื่อ พบว่า จุดเด่นของหนังสือนิทานสำหรับเด็กที่ออทิสติกชุด “สื่อพิเศษ เพื่อเด็กพิเศษ” คือการที่ผู้ปกครอง และครูผู้ดูแล มีความเข้าใจในการใช้สื่อนิทาน สามารถใช้หนังสือภาพเป็นสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น และเด็กออทิสติกได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้านการเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินผ่านสื่อหนังสือที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยเฉพาะ และเป็นทักษะสำคัญที่เด็กออทิสติกมีอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตหรือการส่งเสริมพัฒนาการสำคัญ ซึ่งมีความแตกต่างกับสื่อหนังสือนิทานทั่วไป ที่อาจมุ่งเน้น

พัฒนาการปกติหรือเนื้อหาที่ซับซ้อนกว่าความเข้าใจ และระดับพัฒนาการ ในด้านกระบวนการนำไปใช้ ผู้ศึกษาได้มีการจัดทำสื่อแนะแนวการใช้สื่อแต่ละเล่ม/เรื่องในรูปแบบคลิปวิดีโอออนไลน์ สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกต่อความเข้าใจ

ด้านพฤติกรรมของเด็กหลังจากผู้ปกครอง/ครูใช้สื่อในการสอนทักษะทางสังคมพื้นฐาน พบว่า มีความสนใจสื่อมากกว่าสื่อนิทานทั่วไป และเมื่อใช้อย่างประจำสม่ำเสมอร่วมกับการดูแลปกติ พบว่า เด็กส่วนใหญ่สามารถทำตามขั้นตอนง่ายๆได้ มีระยะเวลาสนใจมากขึ้น ในกลุ่มที่มีความรุนแรงระดับน้อย สามารถจดจำเนื้อหา รูปภาพที่ไม่ซับซ้อนได้มากขึ้น

ด้านการนำไปใช้ สื่อชุดนี้เป็นการสนับสนุนให้ผู้ปกครองและครูมีความเข้าใจในการใช้สื่อนิทาน สามารถใช้หนังสือภาพเป็นสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการมุ่งเน้นให้เด็กออทิสติกได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ผ่านสื่อนิทานที่เหมาะสมสำหรับเด็กกลุ่มโรคออทิสติก ซึ่งผู้จัดทำโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อชุดนี้ คาดหวังให้ผลที่ได้รับจะนำไปสู่ต้นแบบการพัฒนาและเผยแพร่สื่อหนังสือภาพสำหรับเด็กออทิสติกไปยังภาคส่วนอื่นทั่วประเทศ รวมถึงการรณรงค์ให้เครือข่ายตั้งแต่ระดับครอบครัว จนถึงองค์กรต่างๆได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้นิทานภาพสำหรับเด็กออทิสติก ตลอดจนสามารถจัดกิจกรรมและมีทักษะการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการและสติปัญญาได้อย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ที่สนับสนุนงบประมาณปี พ.ศ.2564 ในการดำเนินการผลิตและสร้างสรรค์สื่อ และกิจกรรมการประเมินผลการนำไปใช้ ขอขอบพระคุณ คณะที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ขอขอบพระคุณคุณเรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป (ลุงตุ๋ปอง) รวมทั้งนักเขียน นักวาด ภาพนิทานที่ร่วมดำเนินงานในครั้งนี้ สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณผู้ปกครองและครูทุกท่านที่ให้ความกรุณาเข้าร่วมโครงการและตอบข้อมูลการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1. Department of Education and Early childhood Development. Victorian early years learning and development framework, Practice principle 6: Integrated teaching and learning approaches. Melbourne:Victoria; 2011.
2. European Commission. Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care. Report of the Working Group on Early Childhood Education and Care under the auspices of the European Commission. Available from www.ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/eccec-quality-framework_en.pdf [April 2017]
3. นกนต ธรรมบวร.หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย;2549.